

Inleiding op het Johannes evangelie

Inhoud van deze les (Inleiding)

Wie schreef het Johannes evangelie?	1
Waar en wanneer werd het Johannes evangelie geschreven?	2
Hoe kunnen we het Johannes evangelie indelen?	3
Het doel en het thema van het Johannes evangelie.....	4

Alle bijbelverwijzingen komen uit het Johannes evangelie tenzij anders vermeld.

Lees en bespreek deze studie met elkaar.

Wie schreef het Johannes evangelie?

De auteur van het Johannes evangelie is God, de heilige Geest (2 Timoteüs 3:16, 2 Petrus 1:20-21).

De schrijver is Johannes.

De schrijver was een Jood

- Hij was bekend met de topografie van Israël. Hij kent bijvoorbeeld de plaatsen Kana, Kafarnaüm, Betsaida, Galilea, Enon dichtbij Salim (3:23), de stad Efraïm (11:54) en in het bijzonder Jeruzalem. Hij weet ook dat “het Betanië aan de overkant van de Jordaan” (1:28) verschilt van “het Betanië dat dicht bij Jeruzalem lag op een afstand van ongeveer vijftien stadie” (11:18).
- Hij was bekend met de politieke omstandigheden van Israël in die tijd. Hij weet bijvoorbeeld dat veel Joden leven te midden van heidense volken (11:52), dat “Joden niet omgaan met Samaritanen” (4:9) en dat de Romeinen over de Joden heersten (11:48). Hij wist ook dat het Joodse Sanhedrin niet de politieke macht had om iemand ter dood te brengen en dat de Romeinse gouverneur een dergelijk beslissing moest nemen (18:28,31).
- Hij is zeer bekend met het Oude Testament in zowel de Hebreeuwse als de Griekse taal, want hij haalt beide aan.
- Hij refereert naar de Joodse en Samaritaanse religieuze opvattingen, zoals “de redding komt van de Joden” (4:22) en “[de Samaritanen] vereerden God op deze berg (Gerezim) en [de Joden] zeggen dat Jeruzalem de plek is waar God vereerd moet worden” (4:20).
- Hij kent de Joodse religieuze feesten, zoals “de voorbereidingsdag” (19:31) “het Loofhuttenfeest” (7:21) en “het feest van de Tempelwijding” (10:22).
- Hij introduceert de Joodse gebruiken en legt ze uit op een natuurlijke wijze. Voorbeelden: het was een Joods gebruik dat bij bruiloften eerst de goede wijn geschonken werd en later de minder goede wijn (2:10). Het was een Joods gebruik dat bij begrafenissen de dode persoon in linnen doeken gewikkeld werd met balsem, het gezicht bedekt werd met een doek, hij in een graf of tombe gelegd werd en een grote steen voor de opening werd geplaatst (11:38,44; 19:40).

De schrijver was een ooggetuige

De schrijver heeft de werken van Jezus met zijn eigen ogen gezien. Hij herinnert zich wanneer gebeurtenissen plaats vonden, en vaak geeft hij zelfs de exacte tijd weer. Omdat hij aan het eind van de eerste eeuw aan de heidenen schrijft, heeft hij waarschijnlijk gebruik gemaakt van de Romeinse methode om tijd te berekenen. Dat houdt in dat men met tellen begint om middernacht of om twaalf uur 's middags. Hij herinnert zich bijvoorbeeld dat hij Jezus voor de eerste keer ontmoette een dag nadat Jezus gedoopt werd. Dat was omstreeks het tiende uur (1:35,39 NBG), dat is ongeveer tien uur 's morgens.

Hij herinnert zich precies welke woorden Jezus tot Simon sprak toen hij hem de naam “Petrus” gaf (1:42), de exacte woorden die Jezus sprak tot de andere discipelen toen hij hen riep en de exacte woorden van de vele lessen die Jezus onderwees. Het evangelie van Johannes wekt de indruk dat de schrijver niet alleen de woorden van Jezus gehoord heeft, maar misschien ook aantekeningen heeft gemaakt, kort nadat ze gesproken waren, of zelfs uit zijn hoofd geleerd heeft wat Jezus gezegd had.

De schrijver was één van de twaalf discipelen

De schrijver had vertrouwelijke en persoonlijke kennis van de bezigheden, de woorden, en de gevoelens van de discipelen van Jezus. Hij weet bijvoorbeeld dat de leerlingen verbaasd waren dat Jezus met een vrouw in gesprek was (4:27), en dat ze bang waren toen ze Jezus over het water zagen lopen (6:19).

De schrijver was de apostel Johannes

- De schrijver noemt zichzelf nooit bij zijn naam, maar noemt zichzelf “de discipel die Jezus liefhad” (“de leerling van wie Jezus veel hield”, NBV). Het was de discipel die naast Jezus aan tafel lag en dicht naar hem toe boog (13:23,25). En hij schrijft als een discipel van Jezus die getuigt van wat hij heeft gezien en gehoord (21:20-24).
- De schrijver was één van de eerste discipelen van Jezus. Volgens Johannes 1:35-40 en Marcus 1:16-20 waren Andreas en zijn broer Simon Petrus en Jakobus en zijn broer Johannes de eerste vier discipelen van Jezus. In Handelingen 12 lezen we dat Jakobus vermoord werd door Herodus en uit Johannes 21:18-19 kunnen we concluderen dat Petrus ten tijde van het schrijven van het Johannes evangelie al “gestorven” was door een dood waarmee hij God verheerlijkte. Dus de enige discipel die in staat was dit evangelie later op te tekenen als ooggetuige en ‘oorgetuige’ was de apostel Johannes.
- De schrijver was de zoon van Zebedeüs. Volgens Matteüs 27:56, Marcus 16:1 en Johannes 19:25 heette zijn moeder waarschijnlijk Salomé die waarschijnlijk de zus van Maria was, de moeder van Jezus. Als dit klopt, dan waren Jezus en Johannes neven van elkaar. Voordat hij een discipel van Jezus werd, was Johannes een aanhanger van Johannes de dooper. Volgens Johannes 1 ontmoette Johannes Jezus één dag na de doop van Jezus. Hij ging door met zijn werk op de vissersboot van zijn vader tot ongeveer een jaar later, toen Jezus hem riep om één van de 12 discipelen te zijn. Toen verliet hij zijn baan als visser om een “visser van mensen” te worden (Matteüs 4:19).
- Johannes en zijn broer Jakobus lijken mannen te zijn met opgekropte gevoelens en een opvliegend karakter omdat zij “zonen van de donder” werden genoemd (Marcus 3:17). Voorbeeld. Johannes bemoeit zich met iemand anders zijn bediening en wil het meteen beletten (Lucas 9:49-50). Als een Samaritaans dorp weigert om Jezus en zijn discipelen te ontvangen, doet de uitbarsting van woede van Johannes en Jakobus hen de woorden zeggen “Heer wilt u dat wij vuur uit de hemel afroepen dat hen zal verteren?” (Lucas 9:51-56).
- Johannes was één van de belangrijkste apostelen. Johannes en Petrus waren vaak in elkaars nabijheid, zowel in de vier evangeliën als ook in het boek Handelingen. Na de opstanding van Jezus werd Johannes beschouwd als één van de drie “pilaren van de kerk” samen met Petrus en Jakobus, de broer van Jezus (Galaten 2:9, Handelingen 15:6). Toen de Joden in opstand kwamen tegen de Romeinen in 66 n.C., verlieten Johannes en al de christenen Jeruzalem waarschijnlijk. Volgens de kerkgeschiedenis ging Johannes in Efeze wonen en werken.

Waar en wanneer werd het Johannes evangelie geschreven?

De plaats van het schrijven van het Johannes evangelie

Volgens de kerkvader Irenaeus, die leefde in 170 n.C., werd het Johannes evangelie geschreven toen Johannes in Efeze woonde, een stad in het huidige Turkije.

De tijd van het schrijven van het Johannes evangelie

- Het Johannes evangelie werd vóór 110 n.C. geschreven. De kerkvader Irenaeus, die leefde in 170 n.C., schreef, “De kerk in Efeze werd gesticht door Paulus; en Johannes verbleef permanent onder hen tot de tijd van de Romeinse heerser Trajan”. Trajan regeerde van 98 tot 117 n.C. Het schrijven van de kerkvader Ignatius die een martelaarsdood stierf in 110 n.C., laat zien dat hij het Johannes evangelie gelezen had. Dus het Johannes evangelie is waarschijnlijk vóór het eind van de eerste eeuw geschreven.
- Het Johannes evangelie werd na 70 n.C. geschreven. Het Johannes evangelie herhaalt niet wat in de andere drie evangeliën geschreven is en hij gaat ervan uit dat de mensen deze evangeliën kennen. Zijn doel was om in het bijzonder te schrijven over de dingen die nog niet waren beschreven in de andere drie evangeliën, en vooral die dingen die mensen helpen te geloven dat Jezus de Messias (Christus, de Gezalfde) is en dat Hij volledig God is. Het Johannes evangelie moet dus geschreven zijn nadat de andere drie evangeliën geschreven zijn, dus na 63 n.C. Omdat Johannes niet meer spreekt over beroemde mensen zoals Petrus en Paulus lijkt het erop dat zij al overleden waren. Ook wordt de val van Jeruzalem en haar tempel dat in 70 n.C. plaatsvond niet meer genoemd. Dus het Johannes evangelie is waarschijnlijk enige jaren na de val van Jeruzalem geschreven.
- We concluderen dat het Johannes evangelie tussen 70 en 98 n.C. geschreven is. De kerkvader Clement van Alexandrië, die leefde in 190 n.C., schreef dat zelfs na zijn terugkomst van Patmos Johannes doorging met een zeer actieve bediening als leider van de kerken die gesitueerd waren in de omgeving van Efeze. We weten niet of het Johannes evangelie vóór of na zijn verbanning naar Patmos is geschreven en we weten ook niet of het vóór of na het boek Openbaring geschreven is.

Hoe kunnen we het Johannes evangelie indelen?

Het Johannes evangelie kan in twee delen verdeeld worden, namelijk de openbare en de besloten bediening van Jezus. Deze twee delen kunnen verder in 3 resp. 4 secties onderverdeeld worden:

Deel 1 van het Johannes evangelie: de openbare bediening van Jezus

Dit deel bestaat uit de hoofdstukken 1 tot 12. Het kan in de volgende 3 secties onderverdeeld worden:

1. De eerste sectie: Johannes hoofdstukken 1 tot 6. Vóór het Loofhuttenfeest
Het Woord, Jezus Christus, openbaart zich in een steeds breder wordende kring van mensen, maar wordt uiteindelijk door de mensen afgewezen.
  - De aankondiging van Jezus Christus. Johannes 1:1 tot 2:12
December 26 n.C. tot april 27 n.C. (4 maanden)
    - Johannes 1:1-14 beschrijft de heerlijkheid van het Woord in het begin vóór de schepping, tijdens de schepping en na de zondeval en hij beschrijft de menswording, toen God in Christus de menselijke natuur aannam.
    - Johannes 1:15 tot 2:12 beschrijft het Woord, Jezus Christus, die zichzelf openbaart aan Johannes de dooper en aan zijn eerste discipelen.
  - De vroege bediening van Jezus Christus in Judea. Johannes 2:13 tot 4:42
April 27 n.C. tot december 27 n.C. (8 maanden)
    - Johannes 2:13 tot 3:36 beschrijft het Woord, Jezus Christus, die zichzelf openbaart aan de menigte in Jeruzalem, waaronder Nicodemus.
    - Johannes 4 beschrijft het Woord, Jezus Christus, die zichzelf aan de Samaritanen openbaart.
  - De grote bediening van Jezus Christus in Galilea. Johannes 4:43 tot 6:71
December 27 n.C. tot april 29 n.C. (16 maanden)
    - Johannes 4:53-54 beschrijft het Woord, Jezus Christus, die zichzelf openbaart aan de Galileeërs.
    - Johannes 5 beschrijft het Woord, Jezus Christus, die afgewezen wordt in Judea na het wonder in Betesda.
    - Johannes 6 beschrijft het Woord, Jezus Christus, die afgewezen wordt in Galilea nadat hij de vijfduizend heeft gevoed.
2. De tweede sectie: Johannes 10:40 tot 12:50. Van het loofhutten feest tot het feest van de Tempelwijding
Het Woord, Jezus Christus, roept de zondaren uit liefde.
  - De teruggetrokken bediening van Jezus Christus. Johannes 7:1-9
April 29 n.C. tot oktober 29 n.C. (6 maanden)
    - Johannes 7:1-9 beschrijft het Woord, Jezus Christus, die rondgaat in Galilea en uiteindelijk in het geheim naar Judea gaat.
  - De latere bediening van Jezus Christus in Judea. Johannes 7:10 tot 10:39
Oktober 29 n.C. tot december 29 n.C. (2 maanden)
    - Johannes 7:10-53 beschrijft de oproep van Jezus Christus aan de menigte in de tempel. “Laat wie dorst heeft bij mij komen en drinken! Rivieren van levend water zullen stromen uit het hart van wie in mij gelooft” (37-38, NBV).
    - Johannes 8:1-59 beschrijft de oproep van Jezus Christus aan de vrouw die betrapt was tijdens overspel “Ga naar huis en zondig niet meer” (11, NBV). Het beschrijft ook zijn oproep aan de menigte “Ik ben het licht voor de wereld. Wie mij volgt loopt nooit meer in de duisternis, maar heeft het licht dat leven geeft” (12, NBV).
    - Johannes 9:1-41 beschrijft de oproep van Jezus Christus aan de blindgeboren man. “Geloof u in de Mensenzoon?” “U kijkt naar hem en u spreekt met hem” (35,37, NBV).
    - Johannes 10:1-39 beschrijft de oproep van Jezus Christus aan de Farizeeërs en de discipelen “Ik ben de goede herder. Een goede herder geeft zijn leven voor de schapen. Mijn schapen luisteren naar mijn stem, ik ken ze en zij volgen mij” (11,27, NBV).
3. Derde sectie: Johannes 10:40 tot 12:50. Na het feest van de Tempelwijding (10:22)
Het Woord, Jezus Christus, openbaart zich als de Messias door twee grote wonderen: de opstanding van Lazarus en de triomfantelijke binnentocht in Jeruzalem.
  - De bediening van Jezus Christus in Perea en Betanië. Johannes 10:40 tot 11:57
December 29 n.C. tot april 30 n.C. (4 maanden)
    - Johannes 11:1-44: Jezus maakt een reis van de andere kant van de Jordaan (Perea) naar Betanië, dicht bij Jeruzalem, om Lazarus uit de dood op te wekken.
    - Johannes 11:45-57 beschrijft de ontmoeting van de Joodse leiders in het Sanhedrin waar de dood van Jezus beraamd wordt.
    - Johannes 12:1-50 beschrijft de zalving van Jezus in Betanië en de triomfantelijke binnentocht in Jeruzalem.

Deel 2 van het Johannes evangelie: de besloten bediening van Jezus

De voltooiing van de bediening van Jezus Christus. Johannes 13 tot 21

April 30 n.C. tot mei 30 n.C. (7 weken)

Dit bestaat uit de hoofdstukken 13 tot 21. Het vindt plaats tijdens de laatste 7 weken gedurende welke Jezus op aarde verbleef. Het kan onderverdeeld worden in de volgende vier secties:

4. Vierde sectie: Johannes hoofdstuk 13. Het laatste avondmaal
  - Jezus geeft een nieuw gebod om elkaar lief te hebben en illustreert dit door de voeten te wassen van zijn discipelen.
5. Vijfde sectie: Johannes hoofdstukken 14 tot 17. Het onderricht tijdens het laatste avondmaal en het gebed van Jezus
  - In Johannes hoofdstuk 14 *troost* Jezus de discipelen. Hij belooft de blijvende aanwezigheid van de heilige Geest en de grotere werken die de discipelen zullen gaan doen.
  - In Johannes hoofdstuk 15 *spoort* Jezus de discipelen *aan*. Hij spoort hen aan om voortdurend in hem te blijven, om zijn woord voortdurend in hen te laten blijven, om te bidden, om veel vrucht te dragen, om elkaar lief te hebben, om zijn geboden te gehoorzamen en om zijn getuigen te zijn in de wereld.
  - In Johannes hoofdstuk 16 *maakt* Jezus *beloftes* aan zijn discipelen. Hij belooft dat hij hen niet alleen zal laten, maar dat hij de heilige Geest zal sturen en hij belooft dat ze hem zullen zien na zijn opstanding.
  - In Johannes hoofdstuk 17, *bidt* Jezus. Hij bidt voor zichzelf (1-5), voor zijn discipelen (6-19) en voor de kerk in de wereld (20-26).
6. Zesde sectie: Johannes hoofdstukken 18 en 19. Het lijden van Jezus
  - In Johannes hoofdstuk 18 wordt Jezus gearresteerd, berecht voor Annas, verloochend door Petrus, berecht voor Kajafas, twee keer verloochend door Petrus en tenslotte berecht voor Pilatus.
  - In Johannes hoofdstuk 19 wordt Jezus vervolgd door de Romeinse soldaten, afgewezen om te worden gekruisigd door de Joden, gekruisigd op de Schedelplaats (Golgota) door de Romeinen en na zijn dood begraven in een nieuwe graftombe door Jozef uit Arimatea en Nicodemus.
7. Zevende sectie: Johannes hoofdstukken 20-21. De opstanding en de verschijning van Jezus
  - In Johannes hoofdstuk 20 verschijnt Jezus aan Maria van Magdala, aan zijn discipelen behalve aan Tomas en een week later aan zijn discipelen inclusief Tomas. In Johannes 20:30-31 beschrijft de schrijver het doel van het evangelie.
  - In Johannes hoofdstuk 21 verschijnt Jezus aan zeven van zijn discipelen bij het Meer van Galilea en herstelt hij de positie van Petrus als apostel. De schrijver beëindigt het evangelie met een eenparig getuigenis van een groep mensen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de beschreven dingen in het Johannes evangelie.

Het doel en het thema van het Johannes evangelie

De apostel Johannes beschrijft zijn doel in Johannes 20:30-31. Zijn doel is dat zijn lezers blijven geloven dat Jezus “de Messias” is (de beloofde Gezalfde, Degene die verwacht wordt in het Oude Testament) en “de Zoon van God” (dat wil zeggen: volledig goddelijk is, vergelijk Kolossenzen 1:15; 2:9). Zijn doel is bovendien dat door het geloof zij leven mogen ontvangen van Jezus, de Middelaar tussen God en de mens.

De volgende voorbeelden worden in het Johannes evangelie beschreven die niet te vinden zijn in één van de overige drie evangeliën:

In hoofdstuk 1. Jezus wordt geopenbaard als God die mens geworden is. Jezus Christus heeft de onzichtbare God zichtbaar aan de mensheid getoond.

In hoofdstuk 3. Jezus openbaart zichzelf aan Nicodemus als de enige Zoon van God, door wie God eeuwig leven geeft aan hen die in hem geloven.

In hoofdstuk 5. Jezus openbaart aan de Farizeeërs dat God zijn Vader is en dat hij gelijk is aan God (5:17-18).

In hoofdstuk 7. Jezus openbaart aan de menigte in Jeruzalem dat hij de enige is die de geestelijke dorst van elk mens kan lessen (7:37-39).

In hoofdstuk 8. Jezus openbaart aan de godsdienstige leiders van Israël dat hij de enige is die de mensen bevrijden kan van zonde en dood. Hij zegt dat hij zonder zonde is en dat ieder die niet in hem gelooft zal sterven in zijn zonde (8:46,24).

In hoofdstuk 12. Jezus openbaart aan de menigte dat hij de Koning is die iedereen naar zich toe zal trekken (12:13,32).

In hoofdstuk 13. Het wordt aan Johannes geopenbaard dat God de Vader alles onder de heerschappij van Jezus heeft geplaatst (13:35, 13:3) en dat ieder die Jezus aanvaardt God de Vader aanvaardt (13:20).